

دانشگاه تربیت معلم سبزواری
دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی

موضوع

تحلیل روان شناختی محمد الماغوط از خلال آثارش

استاد راهنما

دکتر حسن مجیدی

اسلک مشاور

دکتر هادی شعبانی

نگارش

مینا کاویان ریئف

دانشگاه تربیت معلم بابل

جامعة تربيت معلم بابل
كلية الألهيات و المعارف الإسلامية

رسالة مقدمة

لنيل درجة الماجستير فى اللغة العربية و آدابها

التحليل النفسى لمحمد الماغوط من خلال أعماله

الأستاذ المشرف

الدكتور حسن مجيدى

الأستاذ المساعد

الدكتور هادى شعبانى

الطالب

مينا كاويان رضى

(شوال ۱۴۳۲ق)

صلاة الاضلاع

سوگند نامه دانش آموختگان دانشگاه تربیت معلم سبزوار

به نام خداوند جان و خرد
کزین و تر اندیشه بر نگذرد

اینک که بهخواست آفریدگار پاک، کوشش خویش و بهره گیری از دانش استادان و سرمایه های مادی و معنوی این مرز و بوم، توشه ای از دانش و خرد گردآورده ام، در پیشگاه خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که در به کارگیری دانش خویش، همواره بر راه راست و درست گام بردارم. خداوند بزرگ، شما شاهدان، دانشجویان و دیگر حاضران را به عنوان داورانی امین گواه می گیرم که از همه دانش و توان خود برای گسترش مرزهای دانش بهره گیرم و از هیچ کوششی برای تبدیل جهان به جایی بهتر برای زیستن، دریغ نورزم. پیمان می بندم که همواره کرامت انسانی را در نظر داشته باشم و هموعان خود را در هر زمان و مکان تا سر حد امکان یاری دهم. سوگند می خورم که در به کارگیری دانش خویش به کاری که با راه و رسم انسانی، آیین پرهیزگاری، شرافت و اصول اخلاقی برخاسته از ادیان بزرگ الهی، به ویژه دین مبین اسلام، مبادینت دارد دست نیازم. همچنین در سایه اصول جهان شمول انسانی و اسلامی، پیمان می بندم از هیچ کوششی برای آبادانی و سرافرازی میهن و هم میهنانم فروگذاری نکنم و خداوند بزرگ را به یاری طلبم تا همواره در پیشگاه او و در برابر وجدان بیدار خویش و ملت سرافراز، بر این پیمان تا ابد استوار بمانم.

نام و نام خانوادگی و امضای دانشجو

مینا کاویان رئوف

تقدیم به

پدرم

که وجودش به هستی ام امنیت و امید می بخشد.

و

مادرم

که مهر و محبتش آرامش بخش جان و دل است.

تقدیر و تشکر

منت خدای را که علم به بشر آموخت، تا او اشرف مخلوقات باشد و سزاوار ثنا و ستایش برای آن چه آموخته و آن چه خواهد آموخت.

سپاس و قدردانی از استادان محترم و مدیریت گروه زبان و ادبیات عرب که طی این دو سال بر دانسته هایم بسیار افزودند و آقای دکتر مجیدی که از راهنمایی های ایشان نیک بهره مند شدم و آقای دکتر شعبانی که در این پژوهش مشاوره ایشان راه گشا بود، از حاج آقا طرفی که با تهیه ی کتاب های محمد الماغوط از سوریه که در ایران موجود نبود، کمک شایان توجهی به اینجانب کردند. با تشکر فراوان از خواهر عزیزم عشرت کاویان، ارشد رشته جامعه شناسی و دوست گرانقدرم خانم عصایی، کارشناسی ارشد رشته مشاوره و خانم کیانی، کارشناسی رشته روان شناسی بالینی که در این پژوهش علم و وقت خویش را از اینجانب دریغ نکردند و تمام کسانی که طی این چند ماه تحقیق و پژوهش مرا یاری و تحمل نمودند و سعادت و موفقیت از محضر پرودگار برای ایشان آرزومندم.

نام خانوادگی دانشجو: کاویان رئوف	نام: مینا	ش دانشجویی: ۸۸۲۳۴۲۱۱۶۷
استاد راهنما: دکتر حسن مجیدی	استاد مشاور: دکتر هادی شعبانی	
دانشکده: الهیات و معارف اسلامی	رشته: زبان و ادبیات عرب	گرایش: ادبیات
مقطع: کارشناسی ارشد	تاریخ دفاع: مهر ۱۳۹۰	تعداد صفحات: ۱۲۰
عنوان پایان‌نامه: تحلیل روان شناختی محمد الماغوط از خلال آثارش		

چکیده

در شیوه‌ی نقد روان کاوانه، به شرایط روانی هنرمند با توجه به مدارک موجود از قبیل مصاحبه‌ها، نامه‌ها و آثارش آگاه می‌شویم؛ لذا می‌توان با مطالعه آثار ماغوط به تحلیل خلیات او پرداخت.

محمد ماغوط به عنوان شاعر، دارای خصوصیات اخلاقی چون حزن و اندوه، اضطراب، کناره‌گیری از اجتماع، نوشیدن شراب و سیگار کشیدن است. این اخلاقیات ریشه در کودکی م‌اغوط، ستیزه‌های تنائی - روانی (psycho-physical conflict) هم چون فقر، زندان، سرزمین مادریش، آداب و رسوم و مرگ عزیزانش دارد.

در انتها، ناخودآگاه ماغوط با مطالعه تاثیر ناخودآگاه بر به وجود آمدن آثار، انتخاب واژگان، تعبیر اشاره شده مورد بررسی قرار می‌گیرد و از آنجا که ناخودآگاه منبع عقده‌ها است؛ به عقده‌های این شاعر چون مهرطلبی دهانی (Oral Incorporativ Behavior) و عقده ادیپ (Oedipus complex) پرداخته شده است. این پایان‌نامه در فصل اول و دوم نظری اجمالی بر زندگی نامه ماغوط و عناصر مهم نقد روان کاوی دارد و در فصل اصلی به تحلیل خلیات ماغوط می‌پردازد.

امضای استاد راهنما:

فهرست مطالب

مقدمه و کلیات

۶	مقدمه
۸	بیان موضوع
۱۰	ضرورت انجام و کاربرد نتایج تحقیق
۱۰	اهداف تحقیق
۱۰	سؤالات تحقیق
۱۰	فرضیه
۱۰	بیان روش تحقیق
۱۱	بیان محدودیت های تحقیق
۱۱	سابقه تاریخی موضوع تحقیق

فصل اول: اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و زندگی نامه محمد الماغوط

۱۴	۱-۱- تاریخ سوریه در قرن بیستم
۱۵	۲-۱- اوضاع اقتصادی سوریه
۱۶	۳-۱- اوضاع اجتماعی سوریه
۱۷	۴-۱- زندگی نامه محمد الماغوط
۱۷	۱-۴-۱- تولد
۱۸	۲-۴-۱- سابقه پرورشی ماغوط
۱۹	۳-۴-۱- تحصیلات ماغوط
۲۰	۴-۴-۱- دین و اعتقاد ماغوط
۲۱	۵-۴-۱- حیات سیاسی و اجتماعی ماغوط

۲۲ پیوستن به حزب قومی سوریه ۶-۴-۱
۲۴ ازدواج ماغوط ۷-۴-۱
۲۵ حیات ادبی و فرهنگی ماغوط ۸-۴-۱
۲۹ مجموعه آثار ۹-۴-۱

فصل دوم: نقد روان کاوی

۳۲ روح آدمی و ادبیات ۱-۲
۳۳ روان کاوی و ادبیات ۲-۲
۳۳ روان کاوی و نقد ادبی ۳-۲
۳۴ نظریه های فروید ۴-۲
۳۴ خود آگاه، نیمه آگاه، ناخود آگاه ۱-۴-۲
۳۵ نهاد، من، ابرمن ۲-۴-۲
۳۸ مراحل رشد روانی - جنسی از دیدگاه فروید ۳-۴-۲
۴۱ مکانیسم های دفاعی ۴-۴-۲

فصل سوم: تحلیل روان شناختی محمد الماغوط

۴۵ کودکی ماغوط ۱-۳
۴۵ تصاویر کودکی در خود آگاه محمد الماغوط ۱-۱-۳
۴۷ تصاویر دوران کودکی در ناخود آگاه محمد الماغوط ۲-۱-۳
۵۰ عوامل مؤثر بر روان یا ستیزه های تنائی - روانی ماغوط ۲-۳
۵۰ سلمیه ۱-۲-۳
۵۲ فرهنگ و آداب و رسوم ۲-۲-۳

۵۵ فقر ۳-۲-۳
۵۷ زندان ۴-۲-۳
۶۶ مرگ عزیزان ۵-۲-۳
۶۹ جبر رفتاری ۳-۳
۷۱ حزن و اندوه در روان ماغوط ۱-۳-۳
۷۴ گوشه گیری و دوری از اجتماع ۲-۳-۳
۷۹ اضطراب روحی و علل آن در روان ماغوط ۳-۳-۳
۸۴ مصرف شراب و دخانیات ۴-۳-۳
۸۶ گذری بپناخودآگاه ماغوط ۴-۳
۸۶ نفس ثانویه یا دوبرودگی ۱-۴-۳
۹۰ عقده های روانی ۲-۴-۳
۱۰۳ نتیجه گیری
۱۰۴ الملخص باللغه العربی
۱۱۴ منابع و مأخذ

چکیده انگلیسی

مقدمه

کلیات بحث

در میان رویکردهای گوناگون نقد و بررسی آثار ادبی که از ابتدای قرن بیستم شکل گرفت، نقد روان کاوانه ی آثار هنری و تحلیل متون ادبی از منظر روانشناسی از ویژگی خاصی برخوردار است . "فروید" (Freud) به عنوان بنیان گذار روان کاوی توانست با توجه به دریافت های جدید از وجود آدمی، قرائت تازه ای از متون ادبی و اساطیری و آثار هنری به مخاطبان خود ارائه دهد . توجه وی به تحلیل روانی مؤلف از خلال اثرش، بزرگترین دستاورد او در این زمینه بود . پس از وی نقد روان کاوانه، دستخوش تحولات گوناگونی شد که "یونگ" (Joung)، "آدلر" (Adler)، "ارنست جونز" (Ernest Jones) و "اریک اریکسون" (Erik Erikson) از فعالان در زمینه تحول و پرورش این نقد بودند.

«روان شناسی جدید، بررسی هایی را مبتنی بر روش منظم ممکن ساخت . شخص می تواند اثری معین را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و از این تجزیه و تحلیل، استنتاج هایی درباره ی حالات روانی صاحب اثر ارائه کند، و نیز می تواند مجموعه ی آثار یک مصنف را برگیرد و نتایج کلی در زمینه حالات ذهنی او به دست آورد . می توان شرح احوال یک مصنف را به صورتی که از وقایع خارجی زندگانی وی مشهود است، و نیز با استفاده از چیزهایی از قبیل : نامه ها و دیگر مدارک اعتراف گونه، مورد بررسی قرار داد و از مجموع این ها نظریه ای در باب شخصیت وی - کشمکش های او، محرومیت ها، تجارب تلخ، شوریدگی ها و هر چیز محتمل دیگر - بنا کرد»^۱.

"محمد الماغوط" شاعر معاصر سوریه، ستاره صبح شعر سپید عرب در شهر "سَلْمیة" به دنیا آمد. او در عنفوان جوانی، به خاطر عضویت در "حزب ملی سوریه" و داشتن عقاید خطرناک از دیدگاه رژیم این کشور، زندانی و تحت انواع شکنجه های وحشتناک قرار گرفت. فقر و زندان، شکنجه و عذاب بر روان لطیف شاعر، چیزی جز زخم های بی مرهم بر جای نمی گذارد ، پس از فرار و آزادی از دیوارهای سترگ زندان، خود را در محبس بزرگ تر و مخوف تر از آنچه دیده بود، پناه می دهد. خیلی زود علایم و نشانه های آن ضربه های موحش که بر جسم و روانش وارد شده بود، آن مظلومیت های

^۱ نصرالله امامی، (۱۳۷۷)، مبانی و روش های نقد ادبی، چاپ اول، تهران، انتشارات جام، ص ۵۲۱

دوران کودکی و عدم موفقیت در خواسته های جوانیش ، به صورت مجموعه ای از رفتارهای ناخوشایند اجتماعی و اختلال اعصاب (Neurosis) بروز می کند. هرگاه دردهایش غیر قابل تحمل می شود و تاب افکار مزاحمش را ندارد، به شعر و شراب پناه می برد؛ چرا که «شعر، احساس ذهنی هنرمند را تسکین و شفا می دهد یا صحیح تر این که هنر، همه چیز را به رنگی نشان می دهد که ذهن هنر مند تعیین می کند، هنر گریزگاهی است؛ که مانع از جنون واقعی می شود».^۲

در این پژوهش سعی بر واکاوی روان ماغوط بر پایه ی نقد روان کاوی و دیدگاه های فروید است. در ابتدا کلیات تحقیق و در فصل اول زندگی نامه، آثار و سبک ادبی ماغوط مورد توجه قرار گرفته و دلیل این که این بخش به تفصیل بیان شده است، به خاطر اهمیت این فصل در کل مجموعه ی پژوهش است؛ چرا که برای پرداختن به روان هر شاعری چگونگی رشد و نمو او، خانواده، سطح تحصیلات و بقیه ی موارد مؤثر بر روان او مهم می باشد، فصل بعدی مبانی نقد روان کاوی را مورد توجه قرار داده و در فصل آخر به تحلیل روان شناختی این شاعر برجسته، بر طبق چهار مؤلفه ی مهم در نقد روان کاوی پرداخته شده است: ۱- کودکی ماغوط: این بخش از زندگی، برای انسان بسیار مهم بوده و اکثر عقده ها و اختلال های عصبی دارای ریشه هایی در این دوره از زندگی هستند، فقر و عدم توجه از سوی پدر به محمد الماغوط مواردی است که به آنها پرداخته شده است. ۲- ستیزه های تنانی - روانی (psycho-physical conflict): چالش ها و ستیزه هایی که هر انسانی در طول زندگی با آنها برخورد کرده، و محمد الماغوط نیز در طول زندگی خود با این ستیزه ها که نقش مهمی بر رفتارهای او دارد، دست و پنجه نرم کرده است و پرداختن به این امور، به عنوان عوامل مؤثر بر روان ماغوط ضروری است. ۳- جبر رفتاری: به مجموعه خصوصیات اخلاقی محمد الماغوط که بعضی از آنها ذاتی و برخی هم در طی زندگی توسط این شاعر گران قدر کسب شده است. ۴- ناخودآگاه (Unconscious): در انتهای این فصل به ناخودآگاه ماغوط و تحلیل عقده های روانی او با نظری به سه مورد گذشته، پرداخته و سعی در پیدا کردن دلایلی برای بعضی از رفتارهای ماغوط در این بخش هستیم.

^۲ حسین پاینده، (۱۳۸۲)، مقالاتی در نقد ادبی، چاپ اول، تهران، نشر روزگار، ص ۸۴

امید است؛ پس از خواندن این پژوهش، با نگاهی صمیمانه تر به آثار این شاعر همسایه ی درد و نداری بنگریم. این پایان نامه دشواری هایی مخصوص خود را داشت، از همه مهم تر نبود منابع و کتاب های این شاعر برجسته در ایران است که برخی از آن ها به ناچار و به د شواری از کشور سوریه تهیه گردید و در انتها امیدوارم این پایان نامه مورد قبول گروه محترم زبان و ادبیات عرب واقع شود.

کلیات بحث

بیان موضوع (مسئله)

فروید: «نویسندگان خلاق متحدان ارزشمندی هستند و می بایست برای شواهدی که در آثار آنان ارائه می شود، ارزش فروانی قائل بود؛ زیرا آنها احتمالاً به بسیاری از چیزها وقوف دارند که، فلسفه ما هنوز نگذاشته است حتی به خواب ببینیم، دانش آنان از ذهن آدمی بسیار بیشتر از ما مردم عامی است».^۲

نقد روان شناسی تقریباً همزاد خود روان شناسی است؛ زیرا از همان آغاز فروید در فعالیت های خود بخشی را به بررسی ادبیات و هنر اختصاص داد. فروید با بر گرفتن برخی از مضامین و اسطوره- های ادبی هم چون "ادیپ" (*Oedipus*)، کوشید تا نظریات انتقادی خود را هم چون "عقد ی ادیپ" مطرح کند. بنابراین او منابع ادبی و هنری را سرچشمه هایی برای شناسایی و پرداختن به روان شناسی خود می پنداشت. در نتیجه نمی توان نقش ادبیات را در کشف بزرگ "ضمیر ناخودآگاه" نادیده انگاشت.

نقد روان شناسانه گرایش های مختلفی دارد: گاهی به مطالعه زندگی و شخصیت آفریننده اثر می - پردازد، گاهی به مطالعه خود اثر توجه می کند و گاهی تأثیرات اثر را بر خواننده بررسی می کند. در این زمینه "یونگ"، "فروید"، "لاکان" به نظریه پردازی پرداختن. فروید فعالیت ذهن انسان را به سه منطقه روان نسبت می دهد: "بن" (*Id*)، "من" (*Ego*)، "فرامن" (*Super ego*). او کمبود هایی را که در طی زندگی، بر بعضی از نیاز های انسان وارد می شود، عقده (*complex*) می خواند و معتقد است که این عقده ها در ناخودآگاه انسان قرار می گیرند.

^۲ حسین پاینده، مقالاتی در نقد ادبی، ص ۸۶

محمد الماغوط به عنوان یک چهره برجسته ادبی با آثار شعری "حُزْنٌ فِي ضَوْءِ الْقَمَرِ"، "عُرْفَه بِمَلَابِيحِ الْجُدْرَانِ"، "الْفَرَحُ لَيْسَ مِهْنَتِي"، "سِيفُ الزُّهُورِ" و... رمانی به نام "الأرجوحة" می تواند مورد نقد روان شناسانه قرار گیرد، تا از خلال آثارش به ناخودآگاه ذهنش دست پیدا کنیم. او شاعری است که بسیار عواطف و خصوصیات شعر خود را بی پرده در آثارش بیان می کند، شعر او ساختگی و مصنوع نیست؛ این دلیل خوبی برای این است که مورد نقد روان شناسی قرار بگیرد. ما زمانی می توانیم بهتر به نقد روان شناسانه ی شاعر و نویسنده ای بپردازیم، که او خود را در آثارش به تصویر کشد: مثلاً در آغاز رمان "الأرجوحة" بیان داشته اند که این رمان شبیه ترین مطلب به درون خود نویسنده است، از این رو سعی بر آن است تا به جنبه هایی از شخصیت الماغوط که در آثارش نمایان است، بپردازیم

ضرورت انجام و کاربرد نتایج تحقیق

با توجه به این که نقد روان شناسی یکی از کاربردی ترین و مطرح ترین نقدها در این روزگار است، ضروری است که این نوع نقد در شاعران زبان عربی پیاده شود؛ چرا که این زمینه، در رشته زبان و ادبیات عرب در ایران کمتر کار شده است و می توان از نتایج این تحقیق به عنوان تلاشی در جهت کاربرد این روش در شناخت بیشتر شخصیت روانی شاعران عرب سود جست هم چنین این پژوهش می تواند دانشجویان این رشته را بیش از گذشته با نقد روان شناسی آشنا سازد و پنجره ای رو به رشته ی روان - شناسی به روی آنان بگشاید؛ تا علاقمندان به این حوزه تشویق به ورود به آن شوند. در ضمن محمد الماغوط شاعری بی ریا و روسپلی است که بیشتر، سعی کرده است ضمیر ناخودآگاه خود را به خواننده معرفی کند. او شاعری گوشه گیر و تنها بود و سعی در برقراری ارتباط با جهان خارج، از طریق نوشته هایش داشت؛ بر این اساس است که این رساله به ضمیر ناخودآگاه و شخصیت بی همتایش می پردازد. با عنایت به این که ماغوط شاعری اجتماعی است و نقش بسیاری در بیداری مردم و جهت دهی به دیگر شاعران بازی کرده و با توجه به جایگاه والای وی در ادبیات عرب، این اثر می تواند مورد استفاده علاقه مندان به ادبیات - به طور عام - و ادبیات عرب - به طور خاص - قرار بگیرد.

اهداف تحقیق

- ۱- مشخص کردن مکانیسم های دفاعی محمد الماغوط در آثارش
- ۲- شناخت بیشتر شخصیت محمد الماغوط
- ۳- آشنایی بیشتر با آثار و گفته های محمد الماغوط و فهم بیشتر آنها

سوالات تحقیق

- ۱- آثار ماغوط تا چه اندازه بیانگر شخصیت روانی وی است؟
- ۲- آیا ماغوط توانسته است با پدر خویش در کودکی همسان پنداری کند؟

فرضیه ها

- ۱- شخصیت ماغوط با توجه به آثارش، سراسر اضطراب و ترس است.
- ۲- گمان می رود که ماغوط نتوانسته در کودکی با پدرش همسان پنداری کند داشته باشد.

بیان روش تحقیق

روش به کار گرفته شده در این تحقیق تحلیلی است، البته برای مبحث زندگی نامه و شرایط تاریخی شاعر، از روش تاریخی سود برده و از همه مهم تر روش روان کاوی است که، به واکاوی فضای ذهنی ماغوط و عوامل درونی که او را وادار به خلق آثارش کرده، استفاده شده است، روش گردآوری اطلاعات، روش کتابخانه ای است.

بیان محدودیتهای عمده تحقیق

- ۱- عدم دسترسی به کتاب ها و آثار محمد الماغوط در کتابخانه های ایران
- ۲- فقدان رساله و پایان نامه هایی در زمینه ی نقد روان کاوی ادباء و شعرای معاصر عرب، جهت الگو

گرفتن

سابقه تاریخی موضوع تحقیق

نمونه درخشان این نوع نقد در تاریخ ادبیات کاری است که "مری بناپارت" شاگرد فروید انجام داد، این روان کاو کتابی مفصل در مورد "ادگار آلن پو" شاعر و داستان نویس آمریکایی دارد. فروید به نقد داستان "هملت" بعد، به کارهای "گئورگ براندس" پرداخته است، مقاله ای به نام "داستایوسکی و پدرکشی" که ترجمه کامل آن در فصل نامه ارغنون شماره ۳، ویژه مبانی "مدرنیسم" چاپ شد.

نقد روان کاوی در ادب عربی با نام "عقاد" و نقد روان شناختی که او از شخصیت ابن رومی انجام داده، قرین گشته است. هم چنین ناقدانی چون "محمد النویهی" و "محمد کامل حسین" و "حامد عبد القادر" به نقد روان کاوی در حوزه ادبیات پرداخته اند. مقاله ای با عنوان "نقد روان شناختی بحران هویت در اشعار آدونیس" توسط "محسن پیشوایی" و "سید حسن هاشمی اردکانی" در "مجله پژوهشی دانشکده ادبیات مشهد" نیز چاپ شده و پایان نامه ای نیز با موضوعیت "تحلیل روان شناختی ابن رومی" توسط "آقای عابدی" با راهنمایی "دکتر مجیدی" در سال ۱۳۸۹ در "دانشکده تربیت معلم سبزوار" دفاع گردیده است.

پایان نامه ها و مقالاتی که در مورد محمد الماغوط در سال های اخیر نوشته شده است، عبارت اند از: پایان نامه ای در سال ۱۳۸۵ به کوشش "خانم اعظم بیگدلی" و به راهنمایی "دکتر محمد علی جعفری" و مشاوره ی "دکتر محمد صالح شریف عسکری" به زبان عربی با عنوان "الأدب المسرحی فی سوریه (محمد الماغوط نموذجاً)" در دانشگاه "تربیت معلم تهران" نوشته شده است. این پایان نامه به صورت اختصاصی به محمد الماغوط نپرداخته است. در سال ۱۳۸۸ سه پایان نامه با موضوعیت محمد الماغوط نوشته شد، که عبارتند از: "بررسی و تحلیل آثار محمد الماغوط" که توسط "خانم اعظم السادات اخلاقی" با راهنمایی دکتر "علی نظری" در دانشگاه "لرستان" دفاع شد. دومین پایان نامه در دانشگاه "فردوسی مشهد" توسط آقای "عزیز الرحمن احمدی" با عنوان "بررسی قصیده نثر با تاکید بر شعر ماغوط" با راهنمایی دکتر "عباس عرب" با عنوان "پژوهشی در شعر و داستان محمد الماغوط" نوشته شد و آخرین پایان نامه در دانشگاه "تربیت معلم سبزوار" به قلم آقای "پرویز نعمان نیا" با راهنمایی "دکتر خرمی" به پایان رسید و بالاخره پایان نامه خانم "لیلی ابراهیم المزوقی" در سال

۲۰۰۹م از دانشگاه "لازقیه" با نام "شعریه الصورة فی قصیده النثر لدی م حمدالماغوط" نوشته شده است.

سه مقاله با موضوع محمد الماغوط نیز نوشته شده است که عبارتند از : ۱- "محمد الماغوط و مسرحیة العصفور الأحذب" توسط خانم "سرور مهرپویا" از دانشگاه آزاد اسلامی "واحد کرج" که در سال ۱۳۸۸ در مجله پژوهشی عربی "التراث الأدبی" چاپ شد. ۲- "زمینه اجتماعی اشعار شاملو و ماغوط" به کوشش "فاطمه قادری" و "مهری زینی" از دانشگاه "یزد" در سال ۱۳۸۸ در مجله پژوهشی دانشگاه "فردوسی" چاپ شد. ۳- "لغة الماغوط الشعریة" نوشته ی "علی گنجیان خناری" و "خدیجه براتی کاشانی" از دانشگاه "علامه طباطبایی" و دانشگاه آزاد "واحد کرج" در مجله پژوهشی "التراث الأدبی" در سال ۱۳۸۸ چاپ شد.

فصل اول

فصل اول: اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، و زندگی نامه محمد الماغوط

اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی سوریه از سال ۱۹۳۲م تا اخیر

زندگی نامه محمد الماغوط

مجموعه آثار

فصل اول: اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، و زندگی نامه محمد الماغوط

ساخت شخصیت هر هنرمندی وابسته به عوامل متعددی است، که بررسی آن ها به روشن شدن زوایای تاریک شخصیت آن هنرمند، یاری می رساند. از جمله این عوامل اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و از همه مهم تر، زندگی نامه و شرایط خانوادگی هنرمند است.

۱-۱- تاریخ سوریه در قرن بیستم

در گذشته های دور، نام "سوریه" به سرزمین های واقع میان شبه جزیره ی آناتولی، ترکیه و سینا اطلاق می شد. «این سرزمین مدت ها تحت امر عثمانی بود، تا با دخالت امپراتوری عثمانی در جنگ جهانی اول و شکست و سقوط آن، ملی گرایان و استقلال طلبان شام را، به جنبش واداشت و در پی آن، "فیصل اول" به پادشاهی سوریه رسید؛ اما متفقین که در جنگ پیروز شده بودند، به تصمیم ملی گرایان اهمیتی ندادند و سوریه را تحت سلطه فرانسه قرار دادند، این عمل، موجب نارضایتی مردم و شورش هایی علیه فرانسویان شد. در سال ۱۹۲۶م لبنان از سوریه جدا شد و در سال ۱۹۳۲م به سوریه خودمختاری داده شد. جدا کردن "اسکندرون" از سوریه و واگذاری آن به "ترکیه"، بار دیگر، آتش انقلاب و شورش را برافروخت؛ تا آن جا که سوریه، اعلام وفاداری و همکاری کرد».^۴

«در ۸ ژوئن ۱۹۴۱م نیروهای متفقین وارد سوریه شدند و با طرفداران دولت دست نشانده از سوی فرانسه، به نبرد پرداختند و آنان را به سختی تارومار کردند و بلافاصله از سوی فرانسه، آزادی و استقلال سوریه اعلام شد. در سال ۱۹۴۳م "شکری القوتلی" به عنوان نماینده ی حزب ملی به ریاست جمهوری برگزیده شد. لبنان و سوریه در ۱۲ آوریل ۱۹۴۵م به عضویت سازمان ملل متحد درآمدند و در همان سال، پیمان اتحادیه عرب را امضاء کردند. آخرین سربازان فرانسوی در ۱۷ آوریل ۱۹۴۶م خاک سوریه را ترک نمودند».^۵

^۴ محمد رضا برازش، (۱۳۸۴)، سوریه، چاپ اول، مشهد، انتشارات آفتاب، ص ۴۱

^۵ مطالعات فرهنگی، (۱۳۸۷)، سوریه، چاپ اول، تهران، انتشارات وزارت خارجه، ص ۱۱۴